

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOC

SOCIOLOGIJA

DRŽAVNA MATURA ŠK. GOD. 2021./2022.

SOC.44.HR.R.K1.20

49655

Način označavanja odgovora na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka na listu za odgovore:

Način ispravljanja pogrešaka u ispitnoj knjižici:

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte sve upute i slijedite ih.

Ne okrećite stranicu i ne rješavajte zadatke dok to ne odobri voditelj ispitne prostorije.

Nalijepite identifikacijske naljepnice na sve ispitne materijale koje ste dobili u sigurnosnoj vrećici.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka uputa je za rješavanje. Pozorno je pročitajte.

Možete pisati po listu za koncept, ali se njegov sadržaj neće bodovati.

Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s nula (0) bodova.

Na 2. stranici ove ispitne knjižice prikazan je način označavanja odgovora i načini ispravljanja pogrešaka. Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti skraćeni potpis. **Zabranjeno je potpisati se punim imenom i prezimenom.**

Upotrebljavajte isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

Kada riješite zadatke, provjerite odgovore.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima 20 stranica, od toga 1 praznu.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.
Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.
Točan odgovor donosi jedan bod.

1. Koja se od navedenih značajka odnosi na tradicionalna društva?

- A. egalitarno obrazovanje za muškarce i žene
- B. jačanje industrijske proizvodnje
- C. prevladavanje manualnoga rada
- D. slabljenje utjecaja religijskih organizacija u društvu

(1 bod)

2. Koji od navedenih sociologa **nije proučavao** podjelu rada?

- A. Emile Durkheim
- B. Erving Goffman
- C. Karl Marx
- D. Max Weber

(1 bod)

3. Koja se od navedenih metoda primjenjuje u kvantitativnim istraživanjima koja uključuju veliki broj ispitanika?

- A. analiza vizualnoga sadržaja
- B. anketa
- C. etnografija
- D. promatranje sa sudjelovanjem

(1 bod)

4. U kojoj od navedenih istraživačkih metoda postoji kontrolna skupina ispitanika?

- A. u analizi sadržaja
- B. u eksperimentu
- C. u nestrukturiranome intervjuu
- D. u promatranju bez sudjelovanja

(1 bod)

5. Koji od navedenih sociologa smatra da društveni sukob proizlazi iz dominacije jedne klase nad drugom klasom?

- A. Auguste Comte
- B. Emile Durkheim
- C. Karl Marx
- D. Talcott Parsons

(1 bod)

6. Kako M. Weber naziva metodološko sredstvo koje istraživaču omogućuje promatranje i uspoređivanje različitih oblika društvenih institucija poput birokracije?

- A. društveno djelovanje
- B. idealni tip
- C. otuđenje
- D. racionalizacija

(1 bod)

7. Kako se naziva neformalna bračna zajednica između dvoje supružnika?

- A. kohabitacija
- B. komuna
- C. poliandrija
- D. poliginija

(1 bod)

Sociologija

---

8. Kako se naziva vrsta obitelji u kojoj supruga ima veću moć odlučivanja nego suprug?

- A. egalitarna obitelj
- B. matrilinearna obitelj
- C. matrijarhalna obitelj
- D. patrilokalna obitelj

(1 bod)

9. Prema kojoj se sociološkoj teoriji devijantno ponašanje usvaja na isti način kao i društveno prihvatljivo ponašanje?

- A. prema teoriji etiketiranja
- B. prema teoriji konflikta
- C. prema teoriji kontrole
- D. prema teoriji učenja

(1 bod)

10. Pozorno pročitajte tekst.

Marija je živjela u Glini te je bila vlasnica trgovine mješovitom robom. Potres joj je ošteti kuću i trgovinu te nakon potresa mora živjeti u kontejnerskome smještaju. Budući da nema obitelj koja bi joj mogla pomoći i nema uvjete za mirovinu, trenutačno živi od socijalne pomoći za nezaposlene.

Koji je oblik društvene pokretljivosti opisan u tekstu?

- A. prostorna
- B. horizontalna
- C. međugeneracijska vertikalna
- D. unutargeneracijska vertikalna

(1 bod)

11. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na obilježja primarnoga identiteta?

- A. Primarni identitet je nepromjenjiv.
- B. Primarni identitet dominantno se izgrađuje u ranome djetinjstvu.
- C. Primarni identitet određen je isključivo biološkim značajkama.
- D. Primarni identitet izgrađuje se isključivo unutar obitelji.

(1 bod)

12. Koje se obilježje odnosi isključivo na ponašanje pojedinca u slučajnoj gomili poput okupljanja oko uličnoga svirača?

- A. ograničena socijalna interakcija
- B. jasne socijalne granice
- C. osjećaj neranjivosti
- D. precizne i jasne norme ponašanja

(1 bod)

13. Koji se od navedenih primjera odnosi na ritual?

- A. upis učenika u srednju školu
- B. promjena mjesta prebivališta
- C. obilježavanje 18. rođendana
- D. prijateljski susret u kafiću

(1 bod)

14. Pozorno pročitajte tekst.

Marko je na završnoj godini studija medicine i za buduće radno mjesto kao student odrađuje redovitu medicinsku praksu u bolnici. S vremena na vrijeme nailazi na pacijente koji mu prilaze i žele razgovarati s njim jer misle da je liječnik.

Na koji se tip socijalizacije odnosi primjer opisan u tekstu?

- A. na anticipativnu socijalizaciju
- B. na obrnutu socijalizaciju
- C. na primarnu socijalizaciju
- D. na resocijalizaciju

(1 bod)

Sociologija

---

15. Koja se od navedenih tvrdnja odnosi na društvenu strukturu?

- A. Organizacija društva je nepromjenjiva.
- B. Mikrorazina i makrorazina društva u potpunosti su razdvojene.
- C. Društvo je organizirano u dijelove koji su međusobno ovisni.
- D. Postoji društvena organizacija na koju pojedinci ne mogu utjecati.

(1 bod)

16. Koji sociolog suvremeno društvo naziva društvom rizika?

- A. Erving Goffman
- B. Manuel Castells
- C. Ulrich Beck
- D. Zygmunt Bauman

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

17. Koja vrsta društvene solidarnosti prema E. Durkheimu karakterizira tradicionalno društvo?

(1 bod)

18. Pozorno pročitajte tekst.

Učenici 3.A razreda sukobili su se oko odabira destinacije koju preferiraju za maturalno putovanje.

Koja sociološka perspektiva tumači sukob opisan u tekstu?

(1 bod)

19. Kako se u sociologiji naziva oblik ponašanja pojedinaca koji u velikoj mjeri odstupa od vrijednosti društva i sukobljava se s ustanovljenim normama?

(1 bod)

Sociologija

---

20. Kako se naziva sastavnica (komponenta) kulture prema kojoj se isti čin pojedinca različito interpretira u različitim društvima poput isticanja palca prema gore koje se u Grčkoj smatra uvredljivom gestom, dok se u Hrvatskoj smatra gestom odobravanja?

(1 bod)

21. Koji se tip društvenoga položaja povezuje s jednakosti šansa i postizanjem višega društvenog ugleda svojim radom i postignućima?

(1 bod)

22. Kako se naziva kolektivni identitet utemeljen na svijesti o zajedničkome podrijetlu, pripadnosti, primjeni zajedničkoga jezika te postojanju zajedničkih vrijednosti i običaja?

(1 bod)

23. Koja vrsta obitelji s obzirom na unutrašnju raspodjelu moći prevladava u 21. stoljeću u zapadnim društvima?

(1 bod)

24. Kojoj vrsti društvene grupe prema Ch. Cooleyju pripada bračni par s djecom?

(1 bod)

25. Na koju se vrstu socijalizacije odnosi primjer terapijskih grupa za liječenje ovisnosti?

(1 bod)

26. Kako se naziva tip socijalizacije u kojemu je Petar naučio svojega djeda da se koristi *Facebookom*?

(1 bod)

27. Pozorno pročitajte tekst.

Ana je upisala fakultet i mora ići svaki dan na predavanja, ali joj se razboljela majka i trebala bi se stalno brinuti o njoj. Zbog toga se nalazi u nepovoljnoj situaciji jer mora odlučiti hoće li nastaviti studij ili će odustati od studija i brinuti se o bolesnoj majci.

Kako se naziva situacija izvođenja uloge pojedinca opisana u tekstu?

(1 bod)

28. Kojemu tipu ekološkoga pokreta pripada djelovanje članova *Greenpeacea* koji se koriste nasiljem u postizanju svojih ciljeva?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijede dva zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Svaki točan odgovor donosi jedan bod.

29. Pozorno pročitajte tekst.

U Washingtonu se dogodio masovni prosvjed koji je nastao spontanim okupljanjem i kulminirao je nasilnim ulaskom prosvjednika u Dom kongresnika. Sudionici prosvjeda nisu bili prije prosvjeda u trajnoj komunikaciji. Na prosvjedu su sudjelovale osobe različitih političkih orijentacija i nisu postojale vođe niti jasni ciljevi.

Nakon što su ušli u dom kongresnika, prosvjednici su ozlijedili i smrtno ranili nekoliko policajaca.

29.1. Navedite jedno obilježje kolektivnoga ponašanja opisanoga u tekstu.

(1 bod)

29.2. Navedite tip konvergirajućega kolektivnog ponašanja opisan u zadnjemu odlomku teksta.

(1 bod)

30. Pozorno pročitajte tekst.

John je liječnik podrijetlom iz Jamajke koji se doselio u Veliku Britaniju. Njegov unuk Michael priveden je u policiju jer je osumnjičen za pljačku trgovine. Tamo su uvidjeli kako Michael nije državljanin Velike Britanije, već je ilegalni migrant. Michael nije optužen za pljačku, ali je dobio rješenje o deportaciji na Jamajku. Michael nema više članova obitelji na Jamajki i ne zna ništa o Jamajki te sluša *grime* i navija za Arsenal.

30.1. Kako se naziva društvena pokretljivost Michaela u odnosu na njegova djeda Johna?

(1 bod)

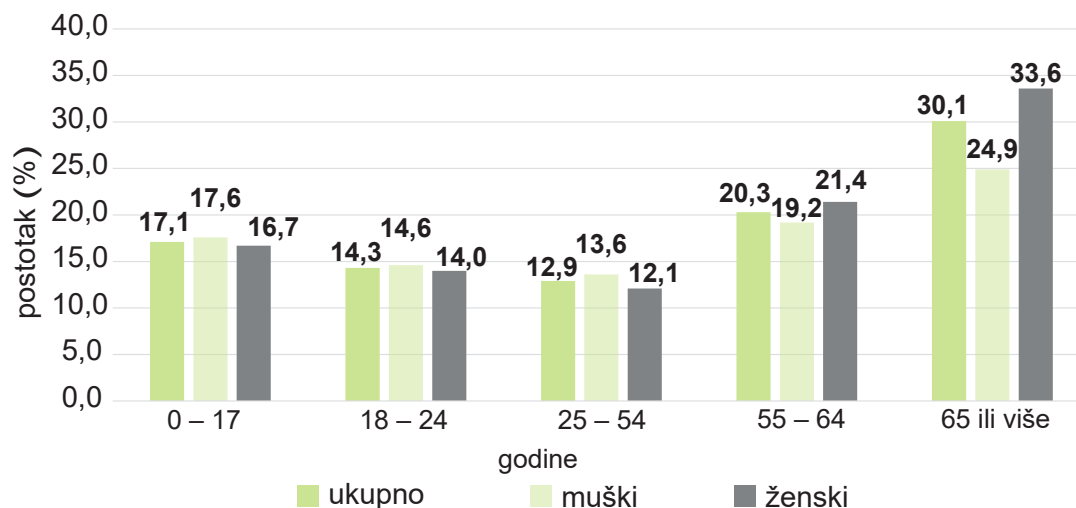
30.2. Kojoj vrsti identiteta pripada Michaelov odabir glazbe koju sluša i nogometnoga kluba za koji navija?

(1 bod)

31. Pozorno promotrite grafički prikaz.

Grafički prikaz 1. Stopa rizika od siromaštva prema dobi i spolu u 2019. godini u Republici Hrvatskoj

Izvor: www.dzs.hr

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

- 31.1.** Navedite prema grafičkome prikazu dobnu skupinu koja ima najnižu stopu rizika od siromaštva i spol skupine u kojoj je zabilježena najviša stopa siromaštva.

Dobna skupina koja ima najnižu stopu rizika od siromaštva: _____

Spol skupine u kojoj je zabilježena najviša stopa siromaštva: _____

(1 bod)

- 31.2.** Navedite sociološku perspektivu prema kojoj je siromaštvo rezultat društvenoga sukoba.

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za polazni sadržaj.

Nakon polaznoga sadržaja slijedi jedan zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor u zadatcima kratkoga odgovora donosi jedan bod, a u zadatcima produženoga odgovora donosi jedan ili dva boda.

Sociologija

---

32. Pozorno pročitajte tekst.

Tijekom 2007. godine bilježili smo 19 razvoda na svakih 100 sklopljenih brakova, a 2012. godine skočili smo na čak 28 razvoda na 100 novih brakova – objašnjava dr. Josip Obradović, sveučilišni profesor i autor knjige „Psihologija braka i obitelji”.

Drugim riječima, dok je jednostavna metoda podjele novih brakova s brojem razvoda pokazivala da se 2007. raspadao svaki peti brak, 2012. se godine raspadao gotovo svaki treći.

– Taj je omjer katastrofalan i svi odgovorni bi trebali protrljati glavu – kaže dr. Obradović.

Hrvatska, dodaje, još dobro stoji u odnosu na sjeverne i zapadnoeuropske zemlje, gdje je omjer još nepovoljniji: u Austriji, primjerice, dolazi 40 razvoda na 100 brakova, a u Mađarskoj 35.

– Mi smo još uvijek tradicionalnije društvo i nemamo takvu kaskadu, ali definitivno slijedimo taj trend – kaže dr. Obradović.

Za takav razvoj situacije, kaže, postoji nekoliko teorija. Demografi objašnjavaju da je u predindustrijskom društvu brak bio obveza, nešto što se mora učiniti s oko 20 godina. Jer djeca su se morala roditi u braku, a obitelj je bila to jača što je imala više ruku. U djecu se vrlo malo ulagalo, a ona su vrlo brzo postajala korisna. S industrijalizacijom i odlaskom u grad, djeca su sve manje korisna, traže velika ulaganja, a malo ili ništa ne pridonose. Ljudi postaju manje zainteresirani za djecu, a time i za brak, koji više nije obveza, nego izbor.

Izvor: prilagođeno prema www.jutarnji.hr

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

32.1. Navedite društvenu promjenu opisanu u tekstu koja najviše pridonosi porastu razvoda braka.

(1 bod)

32.2. Navedite prema tekstu društvenu funkciju obitelji koja je najteže ostvariva u suvremenome društvu. Objasnite prema zadnjemu odlomku teksta glavnu prepreku za ostvarivanje te društvene funkcije obitelji u industrijskome ili suvremenome društvu.

(2 boda)

33. Pozorno pročitajte tekst.

„Sve te gluposti koje su godinama pisali o nama u novinama, šta li su sve govorili, sve je to bilo najviše zbog toga što nas ti ljudi nisu poznavali, što su nas gledali sa strane ka neku gomilu divljaka. Da bi se nas shvatilo, mislim da bi se shvatila Torcida i naš đir, treba se uć unutra, među nas (...)” (Lalić 1993: 76)

Tako je mladi član vodstva Torcide bez velikih mudrovanja i filozofskih pamfleta našem uvaženom profesoru, sociologu i piscu Draženu Laliću otkrio tajnu navijačke skupine koja je u mnogočemu predstavljala pionirski pokret. Unutra. Među nas. S nama. Lalić je istraživanje o navijačkoj kulturi, odnosno političkim i socijalnim aspektima njihova ponašanja, provodio na, kako sam kaže, dvije godine i tri mjeseca dugom gostovanju na domaćem terenu.

(...) Ulazak među navijače značio je opipavanje bila tadašnje mladeži i pouzdanu informaciju o njihovim političkim, ideološkim, regionalnim i kulturnim razmišljanjima. Iako su na početku navijači bili skeptični zbog prisustva autora, prevladala je želja iz uvodnoga citata – da netko dođe među njih, prolazi s njima i dobro i loše pa onda iznosi zaključke, a ne da napaja javnost poluinformacijama o huliganskim ispadima, bez uvida u navijačko razmišljanje, rituale i razloge takva ponašanja.

Izvor: www.nacional.hr

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Navedite metodu koju je primijenio D. Lalić u svojem istraživanju opisanome u tekstu.

(1 bod)

33.2. Navedite i objasnite teoriju devijantosti prema kojoj bi, npr. navijači unaprijed bili označeni kao devijantni i nazvani gomilom divljaka.

(2 boda)

Prazna stranica